

Jegyzet

Ki a Tere-feré rovat felfedezője?

(Ön)helyesbítés

A *Híd* 2005. májusi számában megjelent *A halála után is alkotó Kosztolányi új kötete* című írásomban a Botka Ferenc szerkesztette *Tere-feré*-ről szóltam. Sajnálatos módon munkámba egy akaratlan szarvashiba csúszott - meglehet, az én figyelmetlenségemből, de nem az én hibámból.

A kötet keletkezéstörténetével kapcsolatban azt állítottam: „A csodás felfedezés - paradox módon - nem volt meglepetés. Az írások létének tényét ismerte az irodalomtörténet, a felfedezés várható volt. Urbán László is felhívta rá a figyelmet a *Gyémántgöröngyök* szerkesztői utószavában: »Joggal vetődik fel a kérdés, vajon elképzelhető-e, hogy a jövőben még kalldó Kosztolányi-írásra bukkanunk. A Bács megyei Napló 1924. szept. 21-i számában a következő Szerkesztői üzenet található: ÉRDEKLŐDŐ, VRSEC. A 'Tere-feré'-rovatunkat Kosztolányi Dezső írja. Ez újabb bizonyíték arra, amire egyébként már több kutató is felfigyelt, hogy az említett újság irdatlan hosszúságú folytatásos rovatához köze van Kosztolányinak.«”

Állításom téves volt. Ugyanis a szerkesztői üzenet első közreadása azonban jóval korábbi: tizenkét évvel a *Gyémántgöröngyök* (2001) megjelenése előtt maga a *Tere-feré* szerkesztője, Botka Ferenc írt *Ismeretlen Kosztolányi-írások a Bács megyei Naplóban?* címmel a felfedezésről (Magyar Nemzet, 1989. szeptember 23.). „A véletlen úgy hozta, hogy a Bács megyei Napló 1924. évfolyamát lapozgatva megakadt a szemünk a szeptember 21-i szám egyik szerkesztői üzenetén: »Érdeklődő, Vrsac: A 'Tere-feré' rovatunkat Kosztolányi Dezső írja«. Elképzelhető, milyen izgalomba jöttünk” - számol be a felfedezés örömről a cikk, majd tényszerűen leírja a felfedezés módszerét is: „a napilapjaink szövegfeltárását szolgáló bibliográfiai feltáró munka a Petőfi Irodalmi Múzeumban egy egész kötetnyi ál- (?) vagy igazi (?) Kosztolányi publicisztikát hozott a felszínre.” (A kutatómunkát a *Tere-feré* előszavában részletesebben is bemutatja.)

Ezt a közleményt nem ismertem, ezért tulajdoníthattam a szerkesztői üzenet megtalálását másnak. Történhetett ez amiatt, hogy Botka Ferenc

felfedezésről szóló beszámolója ma már „csak” könyvtári raktárak polcain sorakozó bekötött napilap-kötetek lapjain megbúvó cikk, Urbán László közlése pedig egy nagy példányszámú, sokak által forgatott Kosztolányi-írásokat közreadó kötet utószava. Az előbbit kevesen (lapkivágat-gyűjtők), az utóbbit sokan (Kosztolányi-kedvelők) ismerik.

Saját példám támasztja alá Botka Ferenc egy nemrég adott interjújának igazát, melyben arról (is) szól, hogy a bibliográfiák készítésének fokozatos elsovadásra, majd 1989-es megszűn(tet)ése után keletkezett „bibliográfia-nélküliség olyan, mintha egy erdőben térkép és iránytű nélkül próbálnánk tájékozódni. Utódaink súlyos szemrehányásokkal fognak illetni minket emiatt, hiszen a megszorított folyóirat-közlemények közt sem tudnak majd eligazodni és számos alapmunka merül feledésbe.” (*Írófaggató. Nádra Valéria megkérdezte Botka Ferencet*. Könyvhét, 2003. november 27.) Igazolhatom, hogy valóban el lehet tévedni az erdőben térkép nélkül. Utbaigazítást kaptam ugyan – Lengyel András hívta fel figyelmem Botka Ferenc 1989-es cikkére –, de sajnos már csak utólag.

Tévedésem másik összetevője, hogy a közlemény, melyet ismertem, téves volt. Urbán László amellet, hogy pongyolán (idézőjelek nélkül) és pontatlanul (nála a Vrsac-ból Vrsec lett) másolt, bármiféle forrásmegjelölés vagy egyéb hivatkozás nélkül másolt, azaz Botka Ferenc nevének megemlézése nélkül magáévá tette a szerkesztői üzenet megtalálását. Így közvetlenül is, közvetve is – például sajnos épp általam – többeket vezetett félre; korántsem akaratlanul. Szomorú tény, hogy ez a konkrét eset előfordult, még szomorúbb, hogy az eset nem egyedi, hanem sajnálatos gyakorlattá is vált az utóbbi időben.

Éppen ezért tehát a nem-megosztott dicséret és a köszönet maradéktalanul Botka Ferencet illeti, aki természetesen teljes joggal jogosult az előszó aláírásának használatára: ő „a Kosztolányi-birodalom e Kincses Szigetének boldog felfedezője”.

BALOGH Tamás